

SLOVENSKI NAROD.

Izhaja vsak dan, izvzemši ponedeljke in dneve po praznikih, ter velja po pošti prejemati za avstro-ogerske dežele za celo leto 16 gld., za pol leta 8 gl., za četrt leta 4 gld. — Za Ljubljano brez pošiljanja na dom za celo leto 13 gld., za četrt leta 3 gld. 30 kr., za en mesec 1 gld. 10 kr. Za pošiljanje na dom se računa 10 kr. za mesec, 30 kr. za četrt leta. — Za tuje dežele toliko več, kolikor poština iznaša. — Za gospode učitelje na ljudskih šolah in za dijake velja znižana cena in sicer: Za Ljubljano za četrt leta 2 gld. 50 kr., po pošti prejemati za četrt leta 3 gld. — Za oznanila se plačuje od četristopne petit-vrste 6 kr., če se oznanilo enkrat tiska, 5 kr., če se dvakrat, in 4 kr., če se tri- ali večkrat tiska.

Dopisi naj se izvole frankirati. — Rokopisi se ne vračajo. — Uredništvo je v Ljubljani v Franc Kolmanovej hiši št. 3 „gledališka stolba“. — Opravištvo, na katero naj se blagovolijo pošiljati naročnine, reklamacije, oznanila, t. j. administrativne reči, je v „Narodnej tiskarni“ v Kolmanovej hiši.

Telegram „Slovenskemu Narodu“.

Na Dunaji 14. novembra
ob 1. uri 40 minut popoldne.

Hohenwart in Klam-Martinec sta dobila red železne krone prve vrste. Lep odgovor na adresno debato. Prvosednik Coronini je bil danes pooblaščen cesarske rodbini v imenu zbornice poslancev čestitati o poroki nadvojvodinje Kristine. Taaffe in Korb sta odgovorila na več interpelacij; prvi je tudi predložil načrt postave o dovoljenji brezobrestnih posojil deželam zadetimi od slabe letine. Pri volitvah je spet vseskozi zmagala desnica.

Ruski cesarjevič v Beču.

„Naš up je šel po vodi...“, tako zdaj lahko zapo, ó glasila nemških in angleških slavofagov, ki bi ruski kolos radi utopili v čaši vode, če bi mogli. Koliko so trobili dan za dnevom, da je Rusija izolirana, da so jej roke zvezane, da se mora udati na milost in nemilost — menda novinarskim židom v Beči, v Berlinu in v Londonu! Kar počti glas, da ruski prestolni naslednik namerava priti v Berlin in Beč. Židovske novine so same sebe skušale pregovoriti, da to nij mogoče, in na posled tolažile se s tem, da bode naš dvor ruskega princa pozdravil — s škafom mrzle vodé! Abrahamovim potomcem je prirojena nesramnost, a ta pot so prekosili sami sebe. In zdaj teh dolgih obrazov, ker presvitli naš vladar nij ustregel predrznemu njihovemu svetu, nego ravno narobe carjeviča sprejel z ostentativno prisrčnostjo, a ne „hladno“. Nobeden pameten človek nij dvomil, ka bodoči samodržec ne bode hodil v Beč iskat si ponižanja ali žaljenja.

vsak trezen politik je bil preverjen, da bode visokorodni sel sosednega nam mogotca sprejet s pristojno prijaznostjo. Da je pa cesar ruskega carjeviča počastil tako izredno prisrčno, to baš v zdanih okoliščinah nij brez pomena. Ne spuščamo se radi v politične konjekture niti nehamo prorokovati, kaj vse bode zdaj. Saj bomo videli, če Bog da! Izvestno se ne varamo, če veliko važnost pripisujemo temu shodu. Vidni izraz cesarjeve radosti je visoke ocene vredno znamenje, isto taka kakor na pr. cesarska milost, ki je baš zdaj na redek način odlikovala grofa Klam-Martince in Hohenwarta, moža, katerih imeni reprezentujeta političen program.

Carjevičev prihod v Beč in njegovo dalnje potovanje v Berlin je najboljši dokaz, da so se zelo spekli naši prusofili, ki so si od Bismarkovega romanja obečali Bog vé kaj. Ne vemo sicer, kaj bodo vlade, kaj diplomatje skušali, nam je to dovelj, da so se zmotili naši protivniki. Mogoče, da je brezobzirni nemški kancelar snoval kake spletke zoper Rusijo, mogoče da je to delal samo zaradi tega, ker mu je premeteni Gorčakov, ki mu menda ne gre na limance kakor državniki, a la Andrassy, neki hud trn v peti, mogoče, da so v Beču nekaterim visokim gospodom zelo ugajale Bismarkove protiruske in protislavjanske smeri, mogoče, celo verjetno je vse to, a gotovo je pa tudi da so odločilni krogi, kakor v Berlinu tako v Beči bili družih mislij, da nijso hoteli žrtvovati miru in sreče narodov strupenemu žolču bromege puščavnika Varzinskega. Stari cesar Viljem sam, ki je gotovo iskreno nagnen svojemu prvemu svetovalcu in mu mora po pravici hvaležen biti, nij mogel drugače nego opozoriti ga, da ima svoje meje i carska popustljivost pa da napósled i carju gre beseda v politiki. Ta nauk ošabnemu in razvajenemu vodji vse vnanje in notranje nemške politike prévrlo neprijeten, pa mož si zna pomoči: kadar se mu pripeti kaj tacega, kadar njegova obvelja, pa mu stopi kaj v ude, da mora iti z iravit se. Bismarkovi novinarski trabanti uže mesece in mesece premlevajo Gorčakovljev odstop in so mu imenovali uže razne naslednike, pa dozda „mali“ Gorčakov „orjaškemu“ Bismarku le še nij storil ljubavi, da bi se bil umaknil državniku ki je ustvarjen iz bolj mehke snovi, kar bi bilo vrlo povšeči nenasitnemu nemškemu kancelarju, ki hoče, da bi se njemu klanjala vsa Evropa, ves svet. Šuvalov, katerega celo protežirata londonski in berlinski kabinet, ostavi sicer svoje poslaniško mesto, a nij vsteti, da ruski car namerja pozvati ga naslednikom Gorčakovemu. Kakor kaže, bode ta želja angleških in pruskih prijateljev Šuvalova ostala — pium desiderium. Upajmo, da se le-ti in njihovi privržniki ne varajo samo v tem slučaju, akopram mi ne pokladamo baš tolike važnosti na to, ali vodi rusko vnanjo politiko Gorčakov ali Šuvalov: v Peterburgu imajo še drugi ljudje besedo. Glavna stvar za nas je, da sta Avstrija in Rusija prijateljski porazumljena, ker se nam le na tem potu mogoča zdi srečna rešitev tistega vprašanja, ki Evropo vedno vznemirja, rešitev iztočnega vprašanja.

O—d.

Politični razgled.

Notranje dežele.

V Ljubljani 14. novembra.

Državnega zbora odseki imajo zdaj redno svoje seje.

Listek.

O cerkvenom jeziku slavjanskem.

Slavjanu je jako prijetno, zanimivo in važno, pisati in čitati o bogoslužbenom jeziku slavjanskem. V novejem času so nekateri narodi želeli upeljati svoj materinski jezik pri službi božje, pa rimsko-katoliška cerkvena oblast jim tega nij dovolila, in ako so to učinili, so to storili svojevoljno brez dovoljenja rimsko-katoliške oblasti.

Vse drugače i prijetnejše to stoji pri Slavjanah, oni imajo pravico božju službo služiti i vse cerkvene obrede obhajati na tri načine, namreč:

1. po rimsko-katoličkom obredě (nach römisch-katolischem ritus) latinskim jezikom;

2. po rimsko-toličkom obredě (nah römisch-katolischem ritus) slavjanskim jezikom;

3. po pravoslavnom obredě (nach römisch-orientalischem ritus) slavjanskim jezikom.

Vsi ti trije načini obhajati službu božju su pripoznani od rimsko-katoličke cerkvene oblasti za jednako pravovérne, jednako svete i jednako bogougodne; vsi ti trije načini služiti službu božju su se začuvali i ohranili do dnešnjega dnu, ne vsi povsuda, nego v raznih krajah i zemljah velike i obširne Slavije, kako se kaže za svetu veru kristjansku koristnje i za slavjanski pobožni narod ugodnje.

Služba božja po rimsko-katoličkom obredě latinskim jezikom se obhaja pri nas Slovencah, pri Horvatah večjim delom, pri katoličkih Čehah, Slovakah, Poljakah, lužičkih Sorbah i ješče v nekaterih pokrajinah; skupa je dakle Slavjan držječih se rimsko-katoličkoga obreda s latinskim jezikom blizu 20 milijonov duš.

Kako se služi služba božja latinskim jezikom, ovdě toga nij potreba razlagati, to nam je obče znano.

Slavjanska služba božja po rimo-katoličkom obredě je popolnem i točno od besede do besede jednaka latinskoj, vsa razlika obstoji samo v tom, da su pri slavjanskoj službi božje mešna knjiga (misale) i službenik (rituale) slavjanska i da se iz nju služba božja slavjanskim jezikom. Pri Slavjanah je slavjanska božja služba v običaju po dvěh obredah po obredě pravoslavnom i po rimo-katoličkom.

Ta dva slavjanska obreda, rimo-katolički i pravoslavni se v obredah (ceremonijah) bogoslužbenih znatno razlikujeta pa se znatno razlikuje i način življenja nju duhovnikov, moramo ju v govorjenji i pisanji dobro razlikovati: pa oba sta od rimske cerkvene oblasti ne samo dovoljena, nego i pohvaljena, priporočena, potvrjena i podpirana, i to uže v onom vremeni, kadar se je včra kristjanska počela upeljevati mej narodom slavjanskim uže onda, kadar se cerkev ješče ni delila na zapadnu i izhodnu.

Obadva slavjanska obreda sta imela takže

Kakor smo včeraj omenili, je v bosenskem odseku predložil centralist dr. Sturm novo podlogo, ki obseza v tem vso važnost, da hoče vse bosenske zadeve oddati peštanskemu in dunajskemu parlamentu, delegacije pa da ne bi smele o tem ničesa določevati. Državni zbor, da naj bi določeval vse redne troške za Bosno in Hercegovino in tudi vse troške za stalne zgradbe. Udarca ta je tedaj bil namenjen delegacijam, ali ostal bode neuspešen, ker bode to predlogo Sturmovo avtonomistiška večina zavrgla. V odsekovej seji dne 11. t. m. je tudi predlagal knez Czartoryski, da se bode le one stvari zasedenih krajev izročile državnim zborom, katere se bodo v zakonu taksativno določile, vse drugo pak se bode izročilo delegacijam in sicer tako, da bode primankljaje tekočih troškov za Bosno in Hercegovino dovoljevala delegacija, primankljaje troškov za stalne zgradbe pa državni zbor na Dunaji in v Pešti. — V seji 12. t. m. pak se je v specialnej debati o skupnej colnej zvezi z Bosno in Hercegovino posvetovalo.

V seji odseka za odpravo posilnega legalizovanja 12. t. m. je izjavil minister Stremayr, da bode o legalizovanju predložil dve predlogi: jedno, katera določuje, da se posilno legaliziranje pisem o zneskih do 100 gl. odpravi, a naredila se bodo jasna določila glede dveh priči, druga predloga pa bode olajšanje uvedla obče pri posilnem legalizovanju. Prvo predlogo bodo imeli odobravati deželni zbori. — Naše mnenje in mnenje vsega prebivalstva je: Proč popolnem s posilnim legalizovanjem.

Odsek za krošnjarstvo je sestavljen sledeče: Predsednik dr. Weigel, udje: Mašek Mišyska, Suda, Bodyski, Skarzewski, Klun, Moro, Pfeifer Franc, Matscheko, Fr. Suess, Zach Herman, Neumann, Pöck, Reschauer, Klinkosch, Noska, Thurnher, Belkredi, Hevera, Kaminski, Zaillinger, Schreiber, Vojnović.

Na **Dunaj** sta prišla v četrtek popoldne ruski carjevič naslednik, Aleksander Aleksandrovič s soprogo, in tudi danski kralj in kraljica. Cesar sam je visoke goste na kolodvoru pričakoval. Kraljici danskej in soprogi ruskej je poljubil v pozdrav roko. Kralju danskemu je podal roko naš cesar, ruskega carjeviča pa večkrat objel in poljubil. Cesarica naša je visoke goste v dvornej palači sprejela osobno. To je dogodjaj silne važnosti. Še zadnji čas so židovski časopisi trdili, da ruskega carjeviča ne bode na Dunaj; zdaj pak je tam, in cesar naš ga je tako sprejel prisrčno, da mora vsa sumnja o „izoliranju“ Rusije zginiti.

Druga važna novica z Dunaja je ta, da je cesar Henrik grofu Clam-Martinicu in grofu Hohenwartu podelil železni red s krono prvega razreda. Počakati čemo, kako bodo centralisti nos zavihnili, ko so se zdaj

preverili, kakšen veter piše na dunajskem dvoru.

O **vojaškem** zakonu se potrjuje vest, da bodo tudi ustavoverci glasovali za podaljšanje do konec leta 1889. Vendar so posamna izveštja po dunajskih listih, ki poročajo o tem, kaj se godi o posamnih frakcijah centralistov, tako nepopolna, ka narede na človeka utis, da centralisti ne vedo, kaj bi storili. Nekateri predlagajo, da bi se vojaški zakon podaljšal za 1 leto, drugi za 3 leta, fortšritlerska frakcija pa nij niti za podaljšanje niti za — ne-podaljšanje. Centralisti so zopet zdaj svoje staro kljuse zasedli, ker pravijo, da so za to zoper podaljšanje vojaške postave, ker ljudstvu preveč bremen naklada. Na to daje praška „Politik“ izvrsten odgovor, da največ teh bremen nosijo v Avstriji Slovani, ki broje dve tretjini vsega prebivalstva, da ves krik centralistov je namenjen samo za to, da bi postali popularni. Mi ravno tako dobro čutimo težo teh bremen, kakor centralisti, ali razloček je ta, da avtonomisti smatrajo vprašanje o vojaškem zakonu kot tako, od katerega je odvisen obstanek Avstrije; do tega stališča se centralisti s svojimi sebičnimi nazori nijso in ne bodo mogli dvigniti.

„**Pokrok**“ poroča, da je spomenica o izpeljavi ravnopravnosti v šoli in uradu že dovršena, in da jo je uža češki klub odobril. Prihodnjih dni da se bode izročila vladi.

V **peštanskem** državnem zboru se nadaljuje debata o Bosni in Hercegovini in reči se more, da se čujejo iz ust Magjarov prav čudni nazori o zasedenih krajih. Tako je dejal Jokai, da je položenje v Bosni samo začasno; „ako se bode Turčija oživila, potem jej damo nazaj zasedene kraje, če pa ona pogine, potlej jih morebiti pri držimo.“ Tako misliti more samo Magjar; ako bode dala Avstrija iz rok zopet Bosno in Hercegovino, tega ne bode storila, ako „Turčija zopet oživi“, Turčiji tedaj ne bosti pri palci te provinciji, nego onim, kateri imajo pravico do tega ozemlja, kakor je dejal Polit.

Pred kratkim se je poročalo, da name-rava avstrijska vlada v **Bosni** iz domačincev tamošnjih osnovati domačo vojsko. Zdaj jo je pa začelo skrbeti, kaj bi bilo potem, ko bi se dalo Bošnjakom zopet orožja v roke, in kakšno prisego naj bi vojaki prisegali, ker zdaj Bosna nij ni turška ni avstrijska! Vlada je tedaj baje to misel opustila, in bode drugo leto nabrala v Bosni in Hercegovini samo nekoliko prostovoljcev, katere bodo poslali v hrvatske in dalmatinske garnizije. To je vse nasledek Andrassyjeve politike in njegove konvencije.

Vnanje države.

Iz **Cetinja** se poroča, da je 11. t. m. 500 Arnavtov oropalo Brezovico. Dne 12. so se prikazale nove čete Arnavtov pod Ali-bejem.

V Andrijevi se čujejo streli. „Slobodni“ (heri: libertas!) Angleži pa so jeli sumničiti Črnogorce, da neusmiljeno more Albance; se užo zopet prikazujejo v angleških časopisih ista znamenja, kakor ob času srbsko-črnogorske turške vojske!

Turčija je večji del svoje armade ob grškej meji domov pozvala.

Dopisi.

? Iz **Ljubljane** 14. novembra. [Izv. dop.] (Nemškutarjenje v ljubljanskej okolici.) Pri nas okolo Ljubljane se nahaja še mnogo tacihi ljudij nižjega stanu, ki posebno radi svojo nemško učenost kažejo in prodajejo; to pričajo sledeče vrstice, prepis nismeca, pri katerem izpuščam samo imena. Spominna vredno „pisanje“ se glasi:

Här M.

Her G. . . L. . . haben sakt Schiken ainen Vur ain zelige Preter vir Jeger Haus noh N. unt Trukenen Breder niht zu schmol zu 8-9-10- zol N. N.

Original priložim, da boste videli, ka je prepis natančen. Če hočete, izročite ga komisiji, katerej je nalog zatirati govejo kugo, da ga uniči in zagrebe, kajti Bog vé, kako nesrečo še človeku nakoplje taka spaka! To je eksempelj, kakšne nemščine so se nekđaj naučili v ljudskei šoli. In zdaj naj bi se ta bedarija zopet začela, slava dr. Schreyu in deželnega odbora „dobrohotnej“ večini!

Vi pa, mož. ki ste načrčkali ono budalost, ali bi ne bilo boljše, da pišete po domače?

Z **Gorenjskega**, 10. novembra. [Izv. dop.] (V preudarek.) Nedavno so se v slovenskih listih prepirali, je-li potrebno vseučilišče v Ljubljani in je-li mogoče je u-tanoviti. Jaz sem o tem vprašanji popolnem enakega mnenja z „Novicami“, da moramo prej ustanoviti slovensko terminologijo za razne stroke svetnega znanja in še le potem pride na vrsto ustanovljenje vseučilišča. „Novice“ priporočajo, da bi se slovenski učenjaki sporazumeli in izdali s pomočjo „Matice“ take knjige o terminologiji. Tu se pa jaz ne morem strinjati z „Novicami“; vendar naj nikdo ne misli, da hočem pisatelja „Noviškega“ članka sumničiti gledé patriotizma, ali mu podtikati slabe namene. Matica po mojih nazorih ima le namen izdajati knjige za vse slovenske izobražene stanove; njen namen nij pečati se

svoje protivnike, pa sta se oba slavno začuvala do naše dobe. — Progovorimo ovdé najpred o slavjanskem obredé pravoslavnom.

Dva brata Konstantin (sveti Ciril) i Metod rodila sta se iz visoke porodice v mēstu Selonji (Tesaloniki) koje bilo je obljudnjeno dēlom Slavjanami, dēlom Gerkami, i sta podvzela bogougodno dēlo upeljati svetu věru kristijansku mej velikim narodom slavjanskim. Oznanovala sta svetu věru Slavjanam v slavjanskem jeziku, sv. Ciril je izumel za slavjansku slavlansku pismena, imenovana sada cirilska, zato imenujemo ta brata apostola slavjanska. Čudnovito brzo i veselo se je širila kristijanska věra mej velikim narodom slavjanskim. Pokristijanila sta Slavjane v Slaviji makedonskoj, v Bolgarii i v Velikoj Moravě. Kadar prideta v Veliku Moravu i su prebivavci zvědili o njunom prihodě, su se razveselili verlo, ker su slišali, da prineseta seboj sveto evangelje v slavjanski jezik prestavljeno.

Daleko i široko se je razglasilo po svědē, da slavjanski duhovniki Slavjanam po slav-

janski svetu věru oznanuju, jih slavjanskomu pismu uče i jim v slavjanskem jeziku bōžju službu služe.

Berzo su se pojavili i protivniki prototomu bogougodnomu dēlu tēh slavjanskih apostolov. Govorili su svetomu Cirilu i Metodu: „Samo trije su jeziki v katerih se spodobi slaviti Boga: judovski, gerčki i latinski.“ To se je zgodilo na Velikoj Moravě. Kadar je bil sv. Ciril v Vretcih — stoji v njegovem življenjepisu — su se vzdignuli proti njemu latinski duhovniki i mniih kakor vrane na sokola i su mu govorili: „Človeče posēj nam, kako si sada stvoril Slavjanam pismēna i učiš je, ktere pred nitko nij izuměl . . . Mi pak vēmō tri jezike, kojimi se spodobi slaviti Boga judovski, gerčki i latinski.“ I odgovori jim sveti i učeni muž: „Ali Bog ne pošilja dežja jednako vēm ljudem i narodam? Ali ne svēti solnce vēm? i kako ne stidite se imeti samo tri jezike i ostalim vēm plemenam i narodam velite i ukažujete biti slēpmi i gluhimi?”

Kadar je papa Nikolaj zvědel o sv. Cirilě

i Metodě, da sta toliko naroda slavjanskoga pokristijanila, pokliče ju pred se lēta 867., želeč videti ju. Sv. Ciril s svojim bratom Metodom se podā v Rim, da bi tamo dal posvetiti svoje učence na duhovski čin (stan) i vzame seboj i ostatke svetoga Klimenta. Med tem je pako umrl papa Nikolaj i nasēdnik njegov Hadrijan sliši, da Konstantin i Metod prineseta seboj ostatke sv. Klimenta, gre jima osobno naproti iz mēsta sprijemat ju, i sprejme ju osobito prijazno čta 868. i ukaže slavjanske učence (bogoslovce) posvetiti za sveščēnike (za duhovnike) i dva za dijakona. Potom sprijeme slavjanske bogoslužbene knjige posveti (blagoslovi) i položi je na oltar sv. Petra i su spēvali s njimi bōžju službu v cerkvi sv. Petra, drugi den su pēli v cerkvi sv. Petronile i tretji den su pēli v cerkvi sv. Andreja, potle pak po noći su pēli bōžju službu po slavjanski v cerkvi sv. Pavla apostola nad njegovim pokopališčem.

Konstantin i Metod sta se pred papoj čisto opravičila in sta verodostojno in jasno

s strokovnjaškimi razpravami. Take strokovnjaške razprave le zavirajo napredek tega društva, to ve vsak, kdor se je zanimal za njegovo zgodovino v teku poslednjih let. Strokovnjaške knjige ne uzajajo večini udov in zato njihovo število ne raste. Kako torej dobiti take znanstvene knjige, če ne s pomočjo „Matice“? Po mojem mnenju naj bi se v Ljubljani kot središču Slovenije „učeno društvo“ po izgledu srbskega učenega društva v Beogradu in bolgarskega v Braji ali jugoslovanske akademije v Zagrebu, društvo ki bi imelo izključljivo namen pečati se s strogimi znanostimi in pripravljati potrebno literaturo za bodoča višja učilišča. Kje vzeti denar in kje dobiti ude za tako napravo? Po mojem mnenju bi se vse dalo izpeljati, če bo trdna volja, in če nam bodo okolnosti ugajale. Se vé, da bo treba truditi se, lahko ne pojde. Naši poslanci naj se o tem dogovoré z drugimi slovenskimi zastopniki v državnem zboru, naj jim razložé naše potrebe in naš položaj, potem, če so njihove pomoči gotovi, naj potrkajo naravnost pri vladi, to je na odločilnem mestu, v državnem zboru in pri ministerstvu naj se potegnejo za dovoljenje takega društva ali akademije.

Naša dežela ravno tako p'au'le davek v državno blagajnico, kakor druge avstrijske kronovine in v primeri še več, torej ima v potrebi tudi pravico potrkati na državna vrata. Zraven bi pa kranjski deželni zbor tudi lahko vsako leto kaj pripomogel za ta namen. Se vé zdaj, dokler ta večina vlada, nij dosti na to misliti, ali tudi tukaj se bodo okolnosti zboljšale. Razen t'ga naj bi pa premožnejši slovenski narodnjaki kaj položili v ta namen na altar domovine, in tako z dejanjem, a ne samo z besedami pokazali svoje rodoljubje. Pomislimo, koliko Rusi, Čihi ali Poljaki storé za narodno prosveto in znanostni napredek. Zlasti poslednji narod zasluži priznanje, da si je v klub temu, ka je politično tlačén in razdeljen, pridobil važno mesto v evropskej kulturnej zgodovini. Mi Slovenci smo res reven narod, ne moremo se v materialnem obziru meriti z drugimi narodi, pa se od nas niti toliko ne sme zahtevati; storimo, kar je v naših silah.

Sicer bi se pa za tako slovensko društvo ne potrebovalo ogromnih svot, s kakeršnimi razpolagajo francoske nemške in druge aka-

demije znanosti; primerno mala svota bo popolnem zadostovala našemu namenu.

Učije bi se pa uže dobili, saj imamo ravno mi Slovenci v primeri jako mnogo učenjakov. Slovenski profesorji srednjih šol in razni drugi izobraženi možje naj bi pristopili, ali naj bi se imenovali za uče, tudi mej duhovniki bi se našlo mnogo sposobnih mož. Sicer pa nij treba, da bi morali vsi udje biti same znanstvene kapacitete, tudi srednje moči lahko mnogo koristijo. Delokrog društva bi ne bil toliko, baviti se z originalnimi razpravami o raznih znanostih, temuč pečalo bi se bolj s tem, kako položiti temelj znanostim v slovenskem jeziku in kako preskrbeti potrebnih literarnih pripomočkov. Zato pa ne zadostuje samo ustanovljenje slovenske terminologije, treba nam je slovenskih navodov ali kratkih enciklopedij iz vsake znanosti posebe. Dobro bi bilo, da bi se izdali o raznih znanostih podobni pregledi ali enciklopedije, kakor je sedaj v Lipskem izhajajoča „Naturwissenschaftliche Encyclopaedie“. V tej knjigi bode vse važnejše stvari iz matematične in prirodoznanske vednosti omenjene. Razdeljena je po znanostih v razne dele, katerih ima vsak svojega urednika, same znanstvene veljake kakor Jäger, Schlömilch, Oppolzer, in zraven sodelujejo strokovnjaki iz vse Nemčije. Podobno slovensko delo, samo da bi se moralo še na druge vednosti ozirati imamo tu v mislih; sicer pa nij treba, da bi bilo óno tako obširno, kakor je tisto nemško, nam bi mnogo krajše zadostovalo. Vsakemu uredniku od kake stroke naj bi bilo dano na prosto voljo, da si v sporazumljenji z drugimi sodelalci izbere ali leksikonično ali sistematično obliko pri sestavi svojega oddelka. Tako delo bi vsaj nekoliko ustrezalo potrebam slušatelja slovenskih višjih učilšč, samo s suhimi terminologijami pa ne bode mnogo pomagano.

P.

Iz Ilir.-bistriškega okraja

10. novembra [Izv. dop.] (Izmišljen rop.) Pred štirinajstimi dnevi je iz Podloža na Prem omožena prodajalka lecta M. S., katera se tudi z malo mesarijo peča, pri bistriškej davkarji dobila izplačanih 80 gold., najbrže kak de pozitni denar. Zaradi nesposobnega obnašanja pred sodnijo, je bila ravno tist dan za nekoliko ur priprta, pa potem, kakor se govori, okolo 6. ure zvečer zopet oproščena. Domov prišedša, je drugi dan koj razglasila, da je

bila na cesti — pol ure od doma — pri tako imenovanej „Mežnariji“ od dveh možkih napadena in oropana. Možkih baje da nij nobenega poznala, niti nij mogla povedati najmanjšega znamenja, po katerem bi se moglo količkaj sumiti, čeravno takrat nij bilo tema, ker je mesec svetil.

Šla je stvar naznanit k sodniji, katera je njo in njenega moža o tej zadevi izpraševala. Vsled tega c. kr. žandarmerija nij imela malo posla in hoje z izpraševanjem tega pa ónega. Ker je pa po vsem tem začela stvar nekako čudna postajati, so včeraj bišo imenovane ženske sodnijsko preiskali, in našli vseh 80 gld. namreč 8 bankovcev po 10 gld. in kakor se čuje ravno tiste, katere jej je davkarija izplačala, ker so neki ravno tistih serij, kakoršne ima davkarija v izplačalniku zaznamovane. Ker je torej baba baje iz hulobnega namena šum zagnala, da je bil denar jej vzet, je prav, da jo doleti pravična kazen. Okraj bistriški pa, ki je sploh znan kot miroljubiv je zopet čist roparjev, katerih — nikdar nij bilo!

Domače stvari.

— (Goveja kuga.) Deželna vlada kranjska razglša, da je zdaj na Kranjskem okuženih še 23 sél v 20 občinah, katere so od 1914 glav goveje živine doslé izgubile vsega 488 goved in vrhu teh 41 ovac in 1 kozo. V tridesetih selih je kuga prestala. Za kužne mejne okraje se smatrajo: okrajno glavarstvo Litijske, Novomeško, Krško, Črnomeljsko in Ljubljansko z Ljubljano vred, pa nekoliko okrajnega glavarstva Kranjskega in Kamniškega. V teh okrajih so prepovedani vsi semnji, živinski semnji pa po vsem Krajskem. Razen Radovliškega okrajnega glavarstva se nikjer ni goveda ni ovcé ne smejo na pašo goniti, niti skupno napajati. Deželna vlada še enkrat opozarja, da se mora takoj naznaniti gospodski, če zboli kaka domača žival, zlasti goved, ovca ali koza. Kdor to naznani opusti, ne more zahtevati odškodnine, če mu komisija pobiti da živino.

— (Čitalnica v Šiški) praznuje jutri 16. t. m. Martinovo nedeljo s pevskim večerom v društvenih prostorih „pri Guziju“. Po petji bo loterija in nazadnje ples. Začetek veselici je ob 1/2 7 uri.

— (Dijaški štipendiji.) Uradna priloga „Laib. Ztg.“ od četrtega vprvič prijavlja

dokazala, zašto sta upeljala nova slavjanska pismena i poslavjanila Slavjanam bogoslužebne knjige i sveto pismo i sta podstatno i osnovateljno dokazala, da je bilo to neobhodno potreba, ako ste hotela Slavjane h kristjanstvu privesti. Po svojej iskrenosti i po svojih uznešenih krepostih je papa jima dovéroval i ni poslušal protivnikov njunh koji su nju krivo tužili nepravo tvrdeći, da imaju biti svete knjige spisane samo v jezicah Metoda na dostojanstvo vladike (biskupa) i hotel je povisiti jednako i Konstantina; pa mnogimi opravilami umedlen i utrujen je v Rimé zbolel 14. februaria lěta 869.

Sada se je vernil vladika sv. Metod iz Rima v Slaviju i njegovi protivniki su cpet okrutnije njega napadali: pa njim nije bilo toliko mar za to, da se je Slavjanam služba božja po slavjanski služila, oni su sami dobro věteli, da se směju upotrebovati ne samo triji jeziki, nego i ostali jeziki pri službě božjej. Němci sami su svojim Němcam sveto pismo razlagali v materinskom jeziku, samo to nisu

hoteli, da bi se to zgodilo i Slavjanam. Na cerkvenom sněmě (sboru) frankfurtskom lěta 794 su ustanovili za Nemce v pravilě 52.: „Nikto neima misliti, da se može Bogu moliti samo v treh jezicah, može se moliti v vsakom jeziku, Bog sprijema prošnje, samo da su pravične.“ Ni jim bilo niti toliko do jezika i do slovanske službe božje, nego do oblasti, do vlade, nad Slavjanami, koju su se bali zgubiti, ako bi slavjanski duhovniki Slavjane po slavjanski podučevali i po slavjanski božju službu jim služili.

Slavjani i sveti Metod su imeli pa takže mogočne zaštitnike i podpiratelje na rimskih papah i na Svatopluku vladarju Moravskomu i Panonskomu. Sveti otče, papa Ivan VIII. je pisal lěta 880 (je od toga ravno tisoč lět) Svatopluku o pisme i jeziku slavjanskom sledeća: „Pismena poslednič slavjanska od tistoga Konstantina (Crila) mudroslova (filosofa) iznajdena, s katerimi bi se Bog, kakor se spodobi, hvalil i slavil po vsoj pravici pohvaljujemo i ukažemo, da bi se istim jezikom

Ježusa Krista, Boga našega, slava i děla pripověćala. Niti je to pravoj věřě ali nauku protivno ali meše istim jezikom pěvati, ali sveto evangelje ali sveto pismo novoga i staroga zaveta dobro poslavjanjeno i razloženo čitati, ali vse druge časoslovne službe pěvati: jer, kteri je stvoril tri glavne jezike, judovski namreč gerčki i latinski, oni isti Bog stvoril je vse druge na hvalu i slavu svoju.“ *)

Tako se je širila posvěta, sveta věra kristjanska i slavjanska služba božja po obrčě pravoslavnom, kteroga se drže i v naše vreme Rusi, Serbi i Bolgari, to je pravoslavni Slavjan blizo 57 milijonov duš.

V Jugoslaviji se pako najdu i Slavjani, kterim se služi božja služba v slavjanskom jeziku po obredě rimokatoličkom (nach römisch-katholischem ritus.) —

M. M. Ziljski.

V Celovcu mēseca septembra 1879.

*) Dobneri Ann. III. pag. 190.

deželne vlade oglaš o izpraznenih ustanovah za učeo mladino. Tacih izpraznenih ustanov je vseh striindrdeset. Prošnje s potrebnimi prilogami se morajo izročiti do konca tega meseca.

— (Požar.) V Mošah pri Smledniku se je v ponedeljek zjutraj vnel Kepčev p. i. S podom vred pogorela je hiša in hlev pa vsi poljski pridelki. Posestnik je bil asekuriran pri Graški vzajemnej zavarovalnici.

— (Občinske volitve.) V Naklem nad Kranjem je bil za župana zopet izvoljen Jože Košir iz Žej; svetovalec sta Luka Jošt iz Žej in Janez Kržič iz Podbrezja.

— (Gospod vitez Berks,) narodno-konservativni kandidat za štajerska mesta in trge ob poslednjih volitvah za državni zbor, se je pobotal s celjskim opatom g. Vrečkom in umaknil tožbo zoper njega, o katerej smo tedaj večkrat poročali.

— (Umri) je v Celovci te dni gospod Janez Leon star., chef znane trgovinske firme, ki se nahaja na mnogih slovenskih knjigah iz prejšnjega časa.

Dunajska borza 14. novembra.

Enotni drž. dolg v bankovcih	68	gld.	20	kl.
Enotni drž. dolg v srebru	70	"	25	"
Zlata renta	80	"	25	"
1860 drž. posojilo	127	"	25	"
Akcije narodne banke	837	"	—	"
Kreditne akcije	267	"	25	"
London	116	"	35	"
Napol.	9	"	30	"
C. kr. cekini	5	"	55	"
Državne marke	57	"	60	"

Štev. 15335.

(539)

Razglas.

V ponedeljek dne 17. t. m. popoldne ob 2. uri se bo več sto murbah dreves različne velikosti v mestnej drevesnici v Trnovem po občini dražbi prodalo.

Mestni magistrat v Ljubljani,

12. novembra 1879

Župan: Laschan.

Nove vozne liste

za železnice

prav po nizkeji ceni priporoča

„Národna tiskarna“ v Ljubljani.

S prebriskim sreem naznanjamo podpisani vsem znancem in prijateljem, da je Gospod neba in zemlje gospoda

Janeza Kastelica,

gostilničarja,

včeraj ob polu treh popoldne v 54. letu svoje starosti po dolgej bolezni, previdnega se svetimi zakramenti za umirajoče, rešil neozdravljivega trpljenja in ga poklical v boljšo večnost.

Pogreb bo jutri v soboto 15. listopada ob 3. uri popoldne iz hiše št. 23 na dunajske cesti.

Sveta maša za ranjcega se bo brala prihodnji petek (31. listopada) ob desetih v frančiškanskej cerkvi.

Dražega ranjcega priporočamo v molitev in blag spomin.

V Ljubljani, 14. listopada 1879.

Marija Kastelic, žena. Marija Kastelic, omož. Vasič, Josipina Kastelic, hčeri. Dr. Ludvik Vasič, zet. Ludvik Vasič, Viktor Vasič, vnuka. Marija Vasič, Romana Vasič, vnukinji.

V „Národnej tiskarni“ v Ljubljani je izšlo in se dobiva:

Trije javni govori.

Govorili prof. Fr. Šuklje, iv. Pavčar in prof. Fr. Wiesthaier v Ljubljanski čitalnici. 8° 9 pol. Cena 30 kr.

Ana Šuklje,

učiteljica na glasoviru, poučuje temeljito

v igranji na glasoviru.

Naslov: Kolodvorske ulice št. 11, v Po-gačarjevi hiši. (531—3)

Učenec,

sin poštenih starišev, dobro vzgojen, slovenskega in nemškega jezika v govoru in pisavi popolnem zmožen, se vzame takoj v uk pri

(538—2)

Milan Vošnjaku,

trgovci v Šoštanju na Štajerskem.

Tirolski prsni sirup.

Ta izleček, prirejen iz najuplívnejših planinskih rastlin, prijetnega okusa, pridobil si je kmalu ime izvrstnega zdravila zoper bolečine v vratu in prsih, zoper katár, kašelj, zasliženje, tesko dihanje, zoper kré v prsih itd., nadalje zoper bolezní otrok. Cena sklenici 1 gl. av. v. Pravi ima prirejevalec lekarnar O. Klement v Innsbrucku. V Ljubljani lekarnar Trakotzy. (536—1)

Tuji.

13. novembra: Pri Sion: Fischbach iz Dunaja. — Brunner iz Dolenjskega. — Ausc iz Krškega. — Herman iz Tista. — Pokoren iz Dunaja. — Ladetitter iz Domžal. Pri Mateti: Roller, Metner iz Dunaja. — Bobatsch, Wenig, Füssenger iz Brna. — Walter iz Dunaja. Pri avstrijskem cesarji: Karoledi iz Rateč. — Haman iz Loke. — Pučnik, Lintner iz Kranja.

O zdravilnej moči

pravega

Wilhelmovga

antiartritiškega antirevmatiškega

kri čistilnega čaja,

navedemo naslednje priznanice:

Gospod Fran Wilhelm, lekar v Neunkirchenu.

Szenjava pri Jaroslavu, Gališko. Ker sem čudovito moč Vašega antiartritiškega antirevmatiškega kri čistilnega čaja skusil na sebi, priporočal sem ta čaj tudi družim trpečim. Naznanjajoč Vam to, zahvaljujem se Vam najudanejšje. Se spoštovanjem

Abt. Knoblauch.

Gospod Fran Wilhelm, lekar v Neunkirchenu.

Kadovezic na Češkem, pošta Bilin, 15. marca 1876. Mnogokrat sem Vaš Wilhelmov antiartritiški antirevmatiški kri čistilni čaj v mojem bolnem stanju zoper nagnetenje vranice, jeter, naraščanje masti okolo srca in želodca, revmatske bolečine v križi, zoper slabo prebavljanje, siljenje krvi v glavo, zoper pritisk na možjane itd. z ugodnim uspehom rabil, tako, da mi nij trebalo zdraviti se iti v kopelj ali kakov drug zdravilen zavod na vodi, v kar bi žalibog ne imel niti zadostnih sredstev niti mi pri svojem poklici ne ostaje toliko časa.

Sprejmite zagotovljenje, da mi je prijetna dolžnost vsem v tem oziru bolnim ta izvrstni Wilhelmov antiartritiški antirevmatiški kri čistilni čaj živo priporočati in kjer mi je moč hvaliti ga, da izrazim s tem nekoliko svojo zahvalo za Vašo toliko srečno iznajdbo in trpeče človeštvo bolj in bolj opozarjam na Vaš izvrstni priredok, kakor v resnici zasluži. Z visokim ščovanjem

(523—1)

P. Vincencij. John, župnik.

Gospod Fran Wilhelm, lekar v Neunkirchenu.

Horavec poleg Schildberga, Moravsko, 22. marca 1876. Moji bolni prijatelji in znanci so me prosili, da vas zopet prosim, da mi pošljete po pošttem povzetji 12 povitkov svojega skušenega Wilhelmovga antiartritiškega antirevmatiškega kri čistilnega čaja. Ker sem sam na sebi opazoval izvrsten učinek tega čaja, priporočam ga vsem, in njega ime se je že daleč razširilo.

Worbs Ivan, ubožni oče.

Jedino pravi prireja

Fran Wilhelm, lekarnar v Neunkirchenu (Dol. Avstr.)

Zavitek, razdeljen v 8 vzemkov, prirejen po zdravniku zapovedi, z navodom uporabi v raznih jezikih 1 gld., za kolek in povezavanje 10 kr.

Svarilo. Varovati se je nakupa ponarejanj ter naj zatorej vsak zahteva vedno le „Wilhelmov antiartritiški antirevmatiški kri čistilni čaj, ker so priredki, ki slujo samo pod imenom antiartritiških antirevmatskih kri čistilnih čajev, jedino ponarejeni, ter jaz vedno svarim pred nakupovanjem taci.

Da ugodim p. t. občinstvu, poslal sem in imajo pravi Wilhelmov antiartritiški antirevmatiški kri čistilni čaj tudi

V Ljubljani: Peter Lassnik;

Anton Leban, lekar v Postojni; Karel Šavnik, lekar v Kranji; Fr. Waacha, lekar v Metliki; Dom. Rizzoli, lekar v Novem mestu.

Zoper

giht in revmatizem,

da se z njim namaže, je mnogostransko skušeno zdravilo ces. kralj. izklj. priv. Wilhelmov rastlinski sedativ

„BASSORIN“

od

Fran Wilhelma, lekarja v Neunkirchenu,

jedino, katero je visok c. kr. zdravstveni urad preiskal in potem odličilo nj. veličanstvo cesar Fran Josip I. z izključivim privilegijem. To sredstvo je priredok, kateri, ako se z njim namaže, čini pomirovalno, dobro, olajšujoče v slabosti na živcih, bolečinah na živcih, živčnih boleznih, telesnej slabosti, revmatičnem živčnem trganju po udih, zoper revmatizem, trganje po udih, bolečine v mišicah, zoper bolečine na obrazu in po udih, giht, revmatizem, glavobol, omotico, šumenje po ušesih, bolečine v križi, zoper slabost udov, posebno pri dolgem potovanju (vojakom, gozdarjem) zoper zbadanje ob straneh, nervozne bolezni vsake vrste, tudi zoper zastarel revmatizem.

Jedna bučica z zdravniškim navodom stane 1 gl. a. v. Za kolek in zavoj 20 kr. posebe.

Prodaje tudi:

(526—1)

V Ljubljani: Peter Lassnik.